

ABSTRACTS

La acústica del Teatro de Sagunto

Verónica Marsá

El teatre romà de Sagunt basa la seu magnifica acústica en la bona elecció que del paratge natural va fer l'arquitecte encarregat de la seu construcció. En estudis anteriors, es van tractar d'afegir dos elements arquitectònics que, sumats a l'edifici, ampliaven el so, fent-lo tan nítid en la primera grada com en l'última: els tretze pous ubicats davall l'escena a què fa referència Pals i Navarro, i les celàles que, situades en els corredors, contenien uns gots temperats harmònicament, que, a manera de vore de Vitruvi, proporcionaven al so una claredat acústica proporcionada.

El teatro romano de Sagunto basa su magnifica acústica en la buena elección que del paraje natural hizo el arquitecto encargado de su construcción. En estudios anteriores, se trataron de añadir dos elementos arquitectónicos que, sumados al edificio, ampliaban el sonido, haciéndolo tan nítido en la primera grada como en la última: los trece pozos ubicados bajo la escena a los que hace referencia Palos y Navarro, y las celdillas que, situadas en los corredores, contenían unos vasos templados armónicamente, que, a modo de ver de Vitruvio, proporcionaban al sonido una claridad acústica proporcionada.

The Roman theater of Sagunto bases his magnifies loudness in good election that of the natural place construction made the architect in charge of his. In previous studies, they were to add two arquitectonic elements that, added to the building, extended the sound, doing it so clear in the first launching slip like in the end: the thirteen wells located under the scene to which it makes reference Palos and Navarro, and the cells that, located in the runners, they lodged temperings glasses, that, as a seeing of Vitruvio, provided to the sound a provided loudness clarity.

Aportación al estudio de las nieblas en la cuenca occidental del mediterráneo mediante observaciones *in situ* e imágenes de satélite

J. Quereda, A. B. Ruescas, E. Montón, J. Escrig y B. Mollá

La previsió de la boira és de gran importància per la prevenció d'accidents en mitjants de transport causats per la manca de visibilitat. Conèixer les condicions meteorològiques que porten a l'aparició de la boira, tal com estudiar el seu desenvolupament, és fonamental per millorar

l'entendiment del fenòmen. L'utilització de les observacions de les estacions meteorològiques *in situ*es completa amb l'aportació de les dades provinents dels sensors ubicats en plataformes espacials. Això facilita la comprensió del procés de manera global: des de l'aparació fins a la dissipació. En el present treball s'estudia l'evolució de la persistent boira que va tenir lloc els primers deu dies de febrer de 2004 a la conca occidental del Mediterrani, amb dades proporcionades pels observatoris *in situ* completats amb les observacions del satèl·lit NOAA, sensor AVHRR.

La previsión de la niebla es de gran importancia para la prevención de accidentes en medios de transporte causados por la falta de visibilidad. Así, conocer las condiciones meteorológicas que facilitan la aparición de la niebla, tal como estudiar su desarrollo y evolución, resulta fundamental para el mejor entendimiento del fenómeno. Conjugar las observaciones de las estaciones meteorológicas *in situ* con la aportación de los datos provenientes de los sensores ubicados en plataformas espaciales facilita la comprensión de todo el proceso de aparición, desarrollo y disipación de la niebla. En el presente trabajo se estudia la evolución del persistente fenómeno de nieblas durante los primeros diez días de febrero de 2004 en la cuenca occidental del Mediterráneo, con los datos proporcionados por los observatorios *in situ* completados con las observaciones del satélite NOAA, sensor AVHRR.

The ability to forecast fog is of great importance in preventing accidents in transportation that might result from a lack of visibility. It is important, therefore, to improve our understanding of this phenomenon by studying the conditions that cause it to arise, as well as its evolution. Bringing together observations from in situ weather stations and data from satellite imagery allows us to better understand the process from a global point of view: from its initial appearance and growth to its eventual dispersal. In the paper presented here, the evolution of persistent fog in the western Mediterranean basin during the first ten days of February 2004 has been studied. Data from in situ weather stations have been completed with the NOAA-AVHRR satellite observations.

Decodificación climática de las series dendrocronológicas del Penyagolosa

J. Quereda, B. Mollá, E. Montón, J. Escrig y A. Ruescas

El tractament convencional de les tècniques dendrocronològiques per definició fundamentat en la estandardització i eliminació de tendències (detrending), no permet extraure conclusions sobre la tendència secular del clima. En el present treball s'ha assajat una metodologia per a l'extracció

d'eixa tendència climàtica secular basada en el gruix anual dels anells no estandarditzats. Els resultats obtinguts sobre les sèries de *Pinus Nigra* Arnold del massís del Penyagolosa permeten concloure en estudi preliminar que l'evolució de les precipitacions al llarg dels dos últims segles XIX y XX no ha mostrat cap tendència en el Maestrat.

El tratamiento convencional de las técnicas dendrocronológicas, por definición basado en la estandarización y eliminación de tendencias (detrending), no permite extraer conclusiones sobre la tendencia secular del clima. En el presente trabajo se ha ensayado una metodología para la extracción de esa tendencia climática secular, basada en espesores de crecimiento anual no estandarizados. Los resultados obtenidos, sobre las series de *Pinus nigra* Arnold del macizo del Penyagolosa, permiten concluir, en estudio preliminar, que la evolución de las precipitaciones a lo largo de los dos últimos siglos, XIX y XX no ha mostrado tendencia alguna en el Maestrazgo.

*The use of conventional dendrochronological techniques based on standardization and detrending have not allowed us to draw any conclusions regarding the climate trend in our study zone over the past century. A new methodology based on annual tree ring growth (in thickness) without using standardization techniques has been tested here with the aim of extracting the climate trend over the past century. The preliminary results over the *Pinus Nigra* Arnold series in the Penyagolosa massif have shown that there has not been any rainfall trend over the last two centuries in the Maestrazgo.*

Bosc i societat a la Calàbria

Josep Gordi Serrat

Aquest article és una síntesi de les relacions històriques entre els boscos i la societat a la regió italiana de la Calàbria. Ens centrarem en les relacions que s'han establert entre les masses forestals i els diferents pobles colonitzadors o invasors. També esmentarem els efectes de les grans desforestacions del segle XX sobre el medi ambient i la problemàtica actual respecte al futur de les superfícies repoblades.

Este artículo es una síntesis de las relaciones históricas entre los bosques y la sociedad en la región italiana de la Calabria. Hacemos especial énfasis en el papel que han ejercido sobre las masas forestales los diferentes pueblos colonizadores e invasores. También mencionamos los efectos de las grandes deforestaciones del siglo XX sobre el medio ambiente y la problemática actual respecto al futuro de las superficies repobladas.

This study is a summary of the historical connections between forests and society in the Italian region of Calàbria. We specially emphasize on the role that the different colonizing and invading people performed on the forests mass. We also mention the effects of the big deforestations of the XX century on the environment and the present problems regarding the future of the reforested surface areas.

Escola Valenciana de Geografia: Dels seus inicis a la consolidació

Enric Ramiro

Després d'una breu reflexió sobre la importància de les comunitats científiques, aquest article ens porta als orígens actuals de l'Escola Valenciana de Geografia, mitjançant l'anàlisi del seu mestratge i les característiques comunes que hi té. La metodologia emprada en basa en entrevistes en profunditat al seu iniciador el professor López Gómez i alguns dels seus deixebles més importants com els professors Vicenç Rosselló i Antonio Gil Olcina, així com els seus continuadors els professors Eugenio Burriel, Joan Romero, Vicente Gozálvez, Fernando Vera Rebollo i José Quereda. També s'ha tingut en compte la fonamentació que requereix la seua presència en la bibliografia actual. Igualment, es dedica un apartat a la seua consolidació, tot i deixant obert el tema del debat sobre la seua possible persistència en l'actualitat i la voluntat de creure la seua persistència com a coláctiu o romandre diluïts en una generalització tan acusada com la identitat del país on hi viuen.

Después de una breve reflexión sobre la importancia de las comunidades científicas, este artículo nos lleva a los orígenes actuales de la Escola Valenciana de Geografía, por medio del análisis de su profesorado y sus características comunes. La metodología empleada está basada en entrevistas en profundidad con su iniciador, el profesor López Gómez y algunos de sus discípulos más importantes como los profesores Rosselló u Gil Olcina, así como con sus continuadores los profesores Burriel, Romero, Gozálvez, Vera y Quereda. También se han tenido en cuenta el fundamento que requiere su presencia en la bibliografía actual. Igualmente se dedica un apartado a su consolidación, dejando abierto el tema del debate sobre su posible persistencia en la actualidad y la voluntad de creer su persistencia como colectivo o permanecer diluidos en una generalización tan acusada como la identidad del país en el que viven.

After a brief reflection on the importance of the scientific communities, this article leads us to the current origins of the Valencian School of Geography, by means of the analysis of its mastery and the common characteristics that it has. The used methodology is based on interviews on

depth with its initiator the teacher López Gñomez and some of his more important disciples as the teachers Eugenio Burriel, Joan Romero, Vicente Gozález, Fernando Vera Rebun and Jose Quereda. Also it has been taken into account the foundations that requeries his presence in the current bibliography. Equally one dedicates a paragraph to his(its) consolidation, though making the topic of the debate open on his possible continuity at present and the willing of believing in its persistence as a group or remaining diluted in a generalization so accused as the identity of the country where they live.

De Manuel Núñez de Arenas al pluralismo metodológico.Todo en menos de un siglo

David Ruiz

Una vegada esgotada la controvèrsia teòrica oberta al començament dels huitanta i evidenciat en els nostres dies el declivi de la investigació empírica, l'article aborda la trajectòria historiogràfica del moviment obrer espanyol en el segle XX. Es passa revista a contextos i esdeveniments que sobre ella van influir com l'Escola Nova, la Guerra Civil, els Coláloquis de Pau, l'arribada al govern del Partit Socialista en 1982 i la crisi economicolaboral dels noranta.

Una vez agotada la controversia teórica abierta a comienzos de los ochenta y evidenciado en nuestros días el declive de la investigación empírica, el artículo aborda la trayectoria historiográfica del movimiento obrero español en el siglo XX. Se pasa revista a contextos y acontecimientos que sobre ella influyeron como la Escuela Nueva, la Guerra Civil, los Coloquios de Pau, la llegada al gobierno del Partido Socialista en 1982 y la crisis económico-laboral de los noventa.

This article deals with the historiographic course of development concerning the spanish working-class movement in the 20th century, once theoretical controversy arisen at the beginning of the lighties, seems got over, and when the interest in this subject on the part of researchers is in full decline. The papers reviews context and events having an influence on the evolution of this research line, such as the New School, de Civil War, the Pau Coloquiums, the Socialiste Party comin to power in 1982, and work problems in the nineties.

Desigualdad laboral, conflictividad y marginación sindical de las trabajadoras castellano leonesas en la época contemporánea

Pablo García Colmenares

Este article intenta demostrar les profundes desigualtats existents entre les dones i els homes en les relacions laborals i sindicals. La implantació del sistema capitalista però sobretot el model patriarcal predominant aprofundixen i consoliden unes relacions de gènere basades en la marginació i desigualtat sociolaboral de les dones. És evident que es tracta d'un procés que es va construir al llarg de l'etapa contemporània i que és la causa de la seua difícil erradicació i de la seua prolongada vigència en la societat castellana i lleonesa actual com en la resta del país.

Este artículo intenta demostrar las profundas desigualdades existentes entre las mujeres y los hombres en las relaciones laborales y sindicales. La implantación del sistema capitalista pero sobretodo el modelo patriarcal predominante ahondan y consolidan unas relaciones de género basadas en la marginación y desigualdad socio-laboral de las mujeres. Es evidente que se trata de un proceso que se va construyendo a lo largo de la etapa contemporánea y que es la causa de su difícil erradicación y de su prolongada vigencia en la sociedad castellana y leonesa actual como en el resto del país.

This article tries to show the deep gender gap inside labour and syndical relations. The capitalism development but specially, the predominant patriarchal structure consolidate and make deeper that gender relations based on the social exclusion and discrimination against women inside the labour market. Obviously, it is a long process of building and it ranges the whole Contemporary Period. This is the cause of its difficult eradication and its long term in the present castellana and leonesa society as well as in other parts of the Spain.

Señoritas y obreras bajo la tutela de la iglesia. Un estudio de la asociación de mujeres Obra protección de intereses católicos de Castellón (1921-1927)

Rosa Monlleó Peris

El present article pretén analitzar el paper tutelar que l'Església va exercir sobre les dones catòliques de Castelló a través de l'Obra Protecció d'Interessos Catòlics i la seua concreció en el Sindicat Nostra Senyora de Lledó. Els anys de crisi posterior a la Primera Guerra Mundial van ser caldo de cultiu per a l'associacionisme i les dones catòliques de les capes mitges i de la burgesia de Castelló van organitzar un sindicat femení, que dins de

la més pura ortodòxia catòlica de reformisme social, va intentar oferir ajudes materials a les treballadores i propostes de regeneració moral per a recristianitzar a les obreres i apartar-les del socialisme i l'anarquisme. Amb estes activitats, les dones catòliques passen a ocupar l'espai públic, trencant el discurs de les esferes separades, que assignava només als homes l'acció social i política.

El presente artículo pretende analizar el papel tutelar que la Iglesia ejerció sobre las mujeres católicas de Castellón a través de la Obra Protección de Intereses Católicos y su concreción en el Sindicato Nuestra Señora de Lidón. Los años de crisis posteriores a la Primera Guerra Mundial fueron caldo de cultivo para el asociacionismo y las mujeres católicas de las capas medias y de la burguesía de Castellón organizaron un sindicato femenino, que dentro de la más pura ortodoxia católica de reformismo social, intentó ofrecer ayudas materiales a las trabajadoras y propuestas de regeneración moral para recristianizar a las obreras y apartarlas del socialismo y el anarquismo. Con estas actividades, las mujeres católicas pasan a ocupar el espacio público, rompiendo el discurso de las esferas separadas, que asignaba solamente a los hombres la acción social y política.

The present article tries to analyze the paper tutelary that the Church exerted on the catholic women of Castellón through Obra Protección de Intereses Católicos and its concretion in the Sindicato Nuestra Señora de Lidón. The later years of crisis to World War I were broth of culture for the associationism and the catholic women of the average layers and the bourgeoisie of Castellón organized a feminine union, that within purest catholic orthodox of social reforming policy, tried to offer material aids to the workers and proposals of moral regeneration to reform to the workers and to separate them from the socialism and the anarchism. With these activities, the catholic women happen to occupy the public space, breaking the speech of the separated spheres, that only assigned to the men the social and political action.

El moviment obrer a Castelló de la Plana Durant els anys 1913-1917: la identitat republicana en entredit

Gerard Llansola Gil

Després de sintetitzar les claus de l'hegemonia que disfrutava el republicanism entre els estrats populars de la ciutat de Castell, en l'article s'estudia la situació que travessaven les alternatives de signe socialista i anarcosindicalista, en la seua lluita per combatre el domini republic. En la segona part s'analitzen una srie d'episodis de conflictivitat laboral i de

sensibilitats i iniciatives sorgides al si del moviment obrer castellonenc durant aquell convuls període, que van contribuir notablement a qüestionar i posar en contradicció el discurs interclassista i populista del republicanisme local que en qualsevol cas continuava sent predominant.

Tras sintetizar las claves de la hegemonía que disfrutaba el republicanismo entre los estratos populares de la ciudad de Castellón, en este artículo se estudia la situación que atravesaban las alternativas de signo socialista y anarcosindicalista, en su lucha por combatir el dominio republicano. En la segunda parte se analizan una serie de episodios de conflictividad laboral y de sensibilidades e iniciativas surgidas en el seno del movimiento obrero castellonense durante aquel convulso período, que contribuyeron notablemente a cuestionar y poner en contradicción el discurso interclasista y populista del republicanismo local, que en cualquier caso continuaba siendo predominante.

After synthesizing the keys of leadership that enjoyed the republicanism between the popular layers the city of Castellón, it studies the situation which they crossed the alternatives of socialist and anarchism sign, in its fight to fight the republican dominion. In the second part a series of episode of labor conflict and sensitivities and initiatives arisen in the Castellón labor movement is analyzed during that complicated period, that remarkably contributed to question and to put in contradiction the populist speech of the local republicanism, that in any case continued being predominant.

El jornal familiar: Un estudio sobre la cuestión salarial en la revolución española (1936-1938)

Manuel Vicent Balaguer

La lluita estratègica, entre els rivals ideològics, dintre de l'Espanya republicana fou tan important o més que la lluita militar. En aquest estudi partint de les discrepàncies a la retribució del treball entre marxistes anarquistes, s'analitza l'evolució de la qüestió salarial, durant el període de guerra i revolució, i l'influència que tingué en uns treballadors que, tot i haver iniciat un procés de transformació radical de la societat i de lluita frontal contra els militars sublimats, acaben sent derrotats en tots els fronts.

La lucha estratégica, entre los rivales ideológicos, dentro de la España republicana fue tan importante o más que la lucha militar. En este estudio partiendo de las discrepancias en la retribución del trabajo entre marxistas y anarquistas, se analiza la evolución de la cuestión salarial, en el período de guerra y revolución, y la influencia que tuvo en unos trabajadores que habiendo iniciado un proceso de transformación radical de la sociedad :

de lucha frontal contra los militares sublevados, acaban siendo derrotados en todos los frentes.

The strategy fight, between the ideologics rivals, within the republican Spain was so important or but that the military fight. In this study, starting off of the discrepancies in the repayment of the work between Marxist and anarchists, the evolution of the wage question is analyzed, in the period military and revolution, and the influence that it had in workers who, having initiated a process of radical transformation of the society and frontal fighting against the incited to rebellion military, finish being defeated in all the fronts.